

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy lven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Elofizetesi ar:
félévre 30000 korona.
Egyes szám ára 1500 kor.

Mácsai Sándor emlékezete.

Elmondta a debreceni református főgimnázium által
1924 december 7-én rendezett emlékünnepeken
S. Szabó József igazgató.

Szózatot hallok:

„Kiálts!”

„Mit kiáltsak!?”

„Azt, hogy minden test olyan, mint a fű és minden szépsége, mint a mező virága. Megszárad a fű, elhull a virág, ha az Úrnak szele fuval reá.” (Ézs. 40. 6-8. v.)

Egy szép nyári vasárnap estén, mikor szakadatlan munkássága közben egy áhitatra keltő ünnepi pihenő napot élvezett és a kedves családjá körében kedélyesen eltöltött órák után éjjeli nyugalomra tért, ráfuvait Mácsai Sándorra is az Úrnak szele és hirtelen elhullt, mint a mező virága és megszáradt, mint a rét füve. Ritka szép halállal vette őt magához a Teremtő, mint amilyen szép életet juttatott is neki osztályrészül.

A magyar Alföld östelevényéből nőtt ki ennek kifogyhatatlan őseréjével és azzal a csudálatos belső ösztönnel, amely meg tudta találni nemcsak a zeneszereken és az emberi hangokban, hanem a földi világ zürzavarában is az összecsengő harmoniát. Az az összhangzó, dalos teret, melyet a Gondviseléstől nyert, egyensúlyozta és összhangban tartotta egész életét is. Születése és azzal együtt minden érzése a magyar földhöz kötötte. A szántóföldek felett csi-csergő pacsirta éneke ihlette meg először gyermekie lelkét. A kabai templomi gyülekezet Istent dicsérő zsolozsmái, a kabai nótás legények és leányok érzelmes dalai visszhangzottak fogékony szívében és ajakán, amikor bejött Debrecenbe, az öreg kollégiumba. Itt aztán ennek örökké zengő és folyton virágzó nótafája borult reá és körülvette lelkét üde, zöld lombjaival, színes, tarka virágaival. Így lett ő maga is nótafává, de, így lett érzésben és gondolkodásban megingathatatlanul magyarrá, akit meg nem tántorított és el nem ragadt semmi kozmopolita zene. Ének- és zenetanulmányai később hatalmasan kibővültek. Istenadta tehetsége gyö-

nyörően kifejlődött, az igazi ének- és zenemes-terek közé emelkedett, de magyar maradt izig-vérig. Akkor volt elemében, mikor magyar népdalokat, régi, magyar énekeket, magyar szerzők magyaros szellemtől és érzéstől duzzadó alkotásait kellett neki megszólaltatni, ének- és zenekarokra átírni.

Kiváló zenei talentumára, mely az ének- és a dalkultuszt századok óta tápláló kollégium körében fejlődésnek indult, egy jeles énekmester is nagy alakító és képző hatást gyakorolt. Életét és lelkét irányító kedvező szerencse volt reá nézve, hogy Szotyori Nagy Károlyt nyerhette mesteréül. A debreceni egyháznak ezt a hírneves kántorát és orgonistáját kitűnő szakképzettség mellett európai, széleskörű műveltség jellemezte. Külföldi zeneakadémiákon is képezte magát. Nemcsak gyakorlatban, hanem elméleti téren is elsőrangú. Költő, tudós és művész, aki hatalmas lendületet adott a magyar református énekügynek. A debreceni gimnáziumban, kevés megszakítással, 1843-tól 1887-ig tanította az éneket. A múlt század hetvenes éveiben tőle kapott feledhetetlen inspirációt Mácsai. A Szotyori Nagy Károly érdeme, hogy a szabadságharc után a debreceni gimnáziumra következő rendkívül zavaros és változatos korszakban tisztesszínvonalon maradt meg itt az énektanítás, mely Maróthy korszakalkotó reformja óta a debreceni kollégiumot a hazai többi iskolák fölé emelte.

A vallásos nevelést támogató énektanítás a református iskolák karakterisztikus vonása. Franciaországban keletkezett az a szálló íge, de Magyarországra is ráillett, hogy zsolárt énekelni annyi, mint reformátusnak lenni. Azonban Maróthy lángeszé belátta, hogy az éneket nem csupán a vallástanítás szolgálatába kell állítani, annak mintegy függvényévé tenni, hanem önállóan is művelni. Meg is írta, nagy vonásokban, az énektanítás módszerét s a **Harmonicus** név alatt ismeretes énekeskönyvet.

Az ő elvei szerint készítették később tanítványai az 1770-ben megjelent és életbelépett tantervet az u. n. *Methodust*, mely az éneklés

lanítására már osztályonként ad instructiókat. Négy év múlva megjelent Debrecenben „a Maróthy éneklés mesterségéről való rövid tanítással és némely más énekeknek nótáikkal együtt” egy harmoniás zoltárkönyv, melyet az iskolákban hosszú ideig használtak. — Ámde ez a maga nemében megbecsülhetetlen munka idők folytán elavult s nem is lehetett többé kapni. Ekkor, 1846-ban adta ki *Szotyori Nagy Károly* Zákány Józseffel együtt *Énekhangzatos Könyvét* az éneklés tanítására és felvirágoztatására. Amely útmutatást ő ebben a hangjegyek szerinti tanításról a tanítóknak ad, ma is megállja a helyét. Tanítási módszerének azon alapelveit fektette le benne, amelyek szerint ő a debreceni gimnáziumban több, mint 40 esztendőig tanított. Lelkére köti a tanítóknak, nem csupán az éneklésben való jártasságot, hanem elsősorban a hegedű, azután a zongorajátékban való képzettséget is.

És a kis Mácsai híven követi mesterének tanítását. Kitünő hegedűs lesz, akinek fülbe-mászó játékát gyönyörködve hallgatják a kollégium diákjai, meg a város zenekedvelő családjai, melyeknek körében mindenkor kedvesen várt és látott vendég. Zongorázni is alaposan megtanul. A zene mellett iskolai tanulmányait sem hanyagolja el. Az alsóbb osztályokban emi-nens diák olyan kiváló tanulótársak között, mint aminők voltak osztályában az ismertebbek közül: *Dicsőfi József*, *Fiók Károly*, *Thót Emil*, *Vecsey Imre*, *Vértessy Mór* és olyan népes osztályban, mely a VII-ikben 106, a VIII-ikben pedig kerek 100 tanulót számlált. Bár a zene a felsőbb osztályokban már nagyon lefoglalja idejét és erejét, mégis emberül megállja helyét a kötelező studiumokban is és 1877-ben jól elvégezvén a gimnáziumot, érettségi bizonyítványt kap 97-ed magával s köztük az említettek kivül, a közéletben előkelő állásra emelkedett *Csaba Adorjánnal*, *Czeglédy Mihálylyal* és *Kulin Imrével*.

Már a gimnáziumban kezd kibontakozni karmesteri hajlandósága és méltán megbámult tehetsége, amellyel később az ország legelső karnagyai közé küzdötte fel magát. Mint ötödik gimnazista 28 tanulótársával énekegyületet alakít Szotyori Nagy Károly felügyelete alatt. Az együletnek ő a lelke, vezetője. A tanári kar nagy örömmel szemléli az egyület működését és elismerését nyilvánítja az összhangzatos éneklésben elért szép sikerei fölött. Ez újabb instinctust ad a buzgó Mácsainak. A VI. osztályban újra megalakítja az énekegyületet és még nagyobb eredményt ér el. Így nő és erősödik lelkenek a szárnya, mely viszi, ragadja őt folyvást magasabbra és magasabbra. A VII-ik osztályban tagja lesz a főiskolai *Kántusnak* és a felsőbb tanulók zeneegyletének. Amaz jutalmakkal tünteti ki, protokántorává teszi, emez

pedig VIII-ik osztályos korában karnagyának választja meg. Akkor már egész valóját eltölti a muzsika, melynek elbájoló varázsa alól nemcsak ő maga, hanem tanárai és diáktársai sem tudják magokat kivonni. Növelte a személye körül támadt nimbuszt szeretetreméltó egyéniségével, és azzal a páratlan szerénységével, mely halálig tündöklő erénye maradt. A foiskolai kántus s benne a sok, régi, nagy diák, theologusok, jogászok, meghódítottak zenei talentuma és vezéri hívatottsága előtt s 1877 őszén, mint első éves theologust, a kántus-praesesi vagy karelnöki székbe ültették. Ez a második eset a kántus történetében, amikor I. éves theologus jutott erre a díszes tisztségre. Első ízben a későbbi hírneves orvosdoktor, *Ujfalussy Józsefet* tisztelték meg azzal, aki gimnáziumunkban két isk. éven (1858/9, 1859/60) át szintén tanította az éneket.

Mácsai ettől kezdve sosem vált el az ő szeretett kántusától, melyhez szívével-lelkével egész életével csaknem egy félszázadon keresztül odaforrott. Mikor a theológiát elvégezte (1881) és a lelkészi oklevelet megszerezte, akkor is megmaradt az ő kedves énekkara mellett. A keblébe oltott isteni szikra a papi pályát is háttérbe szorította. Polymnia műzsának lett föl-kent papja, az ének- és zeneművészetnek hívatott apostola.

Az 1881-ik év őszén nagyszerű alkalma nyílt bemutatni az ő képességét. Zsinatra gyűlt Debrecenbe Magyarország reformátusságának színe-java. Egyházi kitünőségek és országos dignitáriusok előtt aratott a kántussai a zsinati ünnepségeken olyan dicsőséget, aminő ritkán jut fiatal, kezdő embernek. Még inkább felfokozta ambitioját a magyar költő-fejedelemnek. *Jókainak* hízog elismerése, amikor 1882-ben a Petőfi-társasággal Debrecenben járt. A kántus elragadó szereplése, főként remek Csokonai-dalai a nagy írók könnyekig meghatották s dicsérő szavakkal és meleg kézzszorítással avatta a fiatal Mácsait az énekköltészet adeptusává. Ettől kezdve helyben és vidéken nevezetes nagy temetések és ünnepélyek alkalmával Mácsai az ő kántusával egymásután aratta a diadalokat.

Amint izmosodott Istentől nyert tehetsége és folytonos önképzés által gyarapodott tudománya, mind általánosabbá vált az az óhaj, hogy őt egész életére a kollégiumhoz kell fűzni. E végből meg kell alapítani a főiskolában az ének- és a zene tanszékét. *Révész Bálint* püspök adott hangot a közérzésnek 1885 március 5-én, amikor az énekkar szokásos kegyeletün-nepélyét tartotta elhalt alapítóinak emlékezetére. Gyujtó szónoklattal szállt sikra a püspök az ének- és zenetanszék felállítására mellett, fejtegetvén az énekek és zenének fenséges erejét. Az új tanszék — úgymond — az éneket és a műizlést magas fokra emelni lesz hivatva váro-

sunkban és díszleend az ősi kollégiumnak. A föllekesült közönség és kántus rögtön hozzálát az eszme megvalósításához. Nagyarányú és széleskörű gyűjtés indul meg. Az áprilisi egyházkerületi gyűlés, amelyen az énekkar újabb babérokat nyer bravuros szereplésével, buzgón karolja fel és vezeti sikerre a nagyjelentőségű ideát. A világhírű zeneművész és költő gróf Zichy Géza nagyszabású hangversenyen fényes tehetségével és művészetével működik közre a terv megvalósítására s egyszersmind a kántus élén köztetszéssel szereplő Mácsainak az elismerés koszorúját nyújtván, egy ígéretes, szép és gazdag jövődjé perspektíváját nyitja meg előtte. Ezek után, még 1885-ben, őszi közgyűlésén létesíti a kerület a kollégiumi ének- és zenetanszéket, melyre egyelőre, mint főiskolai rendkívüli ének- és zenetanárt választja meg, de nem-sokára rendes tanárrá lépteti elő és állandósítja Mácsait. „Szakavatott egyént jutalmaz meg ezzel az egyházkerületi közgyűlés, ki a tudományok komoly csarnokában méltólag képviseli az ének- és zeneművészetét.” — mondja az egykorú isk. Értesítő. (1885/6. évi akad. Évkönyv.) —

(Vége következik.)

Tárca

Mácsai Sándor emlékére.

Még hallom, hogy zeng, dalol
Negyven sipú orgonád,
Még látom, hogy a kéklő menny ablakából
Ezer angyal néz le rád,
S földöntúli bájjal, mint az égi Echo.
Visszhangozza száz dalod,
Mélyekkel az örök Isten csodálatos
Hatalmát magasztalod.

Még látom, hogy nyílnak rendre
Itt az akáciás uccákon virágos, kis ablakok.
Még látom, hogy ezer lányfej
Csillagképe rád ragyog;
Még hallom, hogy szívek, álom-
Dallammal zsongó skálája feldobog rejtelmesen.
Úzi rajta játszi kedvvel
Egymást a halovány Bánat s az andalgó Szerelem.

Óh, de hol vagy, drága Mester,
Színes hang, — szökőkút titkos forrását úgy ismerő?

Még csobogva hull a dallam,
Még szikrázva szivárványoz rajta báj és zord erő.
Óh, de hangfakasztó, búvós
Jobb kezéd mért nem mozdul meg ott, ahol
A múlandóság hárfáján
Árva sorsunk angyalának bús nótája fáj, dalol?

Itt a nagy süket Pusztában,
Hol sívóhomok esőz be testet, lelket:
A csodás ó-kornak zengő
Memnon-szobrát te meglelted.

S átsóhajtvá rajta minden
Fájdalmát és örömét egy árva népnek:
Te a harmoniatlan élet
Diszharmoniaját édes-bús melódiákba tépted.

Te voltál a gyászba rogyott
Tört lelkeknek magasságba emelője.
Te voltál a hite-vesztett,
Bús magyarság hajnalának hirdetője.
Te kötötted össze, dallam
Arany-selyem szálával a szerelembe esett szívet.
S nagy halálok Nagypéntekjén
Feszítettél felhőinkre hétszínű szivárványszívet.

Búvós pálcád ha felvillant:
Zárt szívekről lehullott a dermeteg tél.
Közönyünknek véghetetlen
Hómezején virágokat te ültettél:
Sivatagban hűs forrásra
Te vezetted szomjúhozó vak lelkünket:
Fakó, sivar hétköznapok
Bús sorában te voltál a fényes ünnep...

Nem haltál meg! Hiszen negyven
Sípú ősi orgonádon a te lelked dalol újra!
Szakadj szét hát szivünkre hullt
Múlandóság ősbörűje.
Mit a Mester búvós keze felfakasztott:
Bugyog az ősz dallamforrás. A halottak élnek,
énekel!

S a dallamot, melyet szivük ércén egykor ki-
zengettek:
Visszhangozzák testvér-szívek, örök évek.

Oláh Gábor.

Dr. Baltazár püspökünk Amerikában

Dr. Baltazár Dezső püspökünkről két hete adtunk hosszabb tudósítást. Azóta a munkaterületének keretei egyre bővülnek. Mint írtuk, nov. 9-én két templomban prédikált s egyben előadást tartott, míg előtte való napon a new-yorki temetőben végzett két szolgálatot. Ugyanezen a napon résztvett az „Ohav Zedek” nevű zsidó hitközség istentiszteletén, amely után szívesen üdvözölték püspökünket s megígérték missziója anyagi támogatását. Nov. 13-án este a St. Regis szálló könyvtárszobájában fejezte ki a new-yorki zsidóság a maga hódolatát püspökünk előtt, akinek öszövétségi idézetekkel gazdag beszéde oly nagy hatást tett a jelenvoltakra, hogy a Joint Distribution Committee által már előzőleg átnyújtott 3000 dolláros csekken kívül megalakítottak két bizottságot. Az egyik, széleskörben működő és sok tagból álló bizottság feladata dr. Baltazár Dezső püspök akciójának Amerika minden részén való propagálása; a másiknak, egy szélesebbkörű bizottságnak teendője egy nagy magyar gyűlés megszervezése.

November 16-án, vasárnap New Brunswickban volt püspökünk, ahol délelőtt az amerikai episzkopális egyház Christ templomában prédikált angolul. Ez volt az első angol predi-

kálása, amely annyira megragadta a lelkeket, hogy tiszteletük kifejezésül óhajtották, hogy mindnyájan kezét szoríthassanak az ige hirdetőjével, akinek akciója érdekében buzgólkodni fognak. Délután ugyancsak New Brunswickban a Schodle Gy. Ádám magyar esperes templomában predikált magyarul, este pedig a zsidó kongregáció összejövetelén tartott hatásos beszédet.

November 17-én Princetonban Matthews püspök vendége volt püspökünk kíséretével együtt. Itt több neves püspökkel volt alkalma megismerkedni és missziója érdekében tárgyalni.

Az áldásos misszió iránt úgy a magyar, mint az angol amerikai körökben nagy az érdeklődés, ami szép reményekre jogosíthat mindenkit; minket pedig, akik itthon vagyunk, hasonló ernyedetlen munkálkodásra és megközelítő eredmények előérésére kötelez.

Iskola

Néhány szó a középiskolák új tantervéhez

A középiskolák reformja minden gondolkodó ember szerint szükséges volt; vártuk is az ígért reformot, de bizony a kibocsátott tanterv sok tekintetben nagy csalódást okozott. A magyar tanárságnak nem lehet hallgatóságos beleegyezéssel osztani a felelősséget; nem szabad a jövő generáció nevelésének a kérdésében a tantervvel kapcsolatos súlyos aggodalmait elhallgatni s meg kell ragadni a legcsekélyebb reménnyel biztató lehetőséget is, hogy a kiadott tanterv hibáira és hiányosságaira felhívja az illetékesek figyelmét, hátha még a tizenkettedik órában sikerül a magyar oktatás ügyét a hamis nyomról eltéríteni.

Ez abszolutisztikus mód, mely az egész u. n. középiskolai reformot a középiskolai tanárság minden megkérdés nélkül akarja az országra kényszeríteni, már a tanterv összeállításánál megbosszulja magát. A tanterv olyan emberek munkájának látszik, akik gyakorlatilag a középiskolai oktatással nem sokat foglalkoztak, annak hibáit nem ismerik s így azokat kiküszöbölni nem igyekeznek.

Ennek az állításnak igazolására először általánosságban, majd részleteiben fogok rámutatni, a gimnáziumok és reálgimnáziumok részére készült tanterv hibáira.

I.

Az általános kifogások között is első helyen kell megemlíteni azt, hogy a mai középiskola alapvető hibáját: a tanítás nyomasztó túlsúlyát a nevelés fölött, az új tanterv egyáltalán meg sem próbálja kiküszöbölni. Ezt a hibát

nem lehet mentegeni azzal, hogy a tanterv előtt hiányzanak a szervesen odafaragó általános útmutatások, mert az egyes tantárgyak keretében sem találunk sehol a nevelés intenzívebbé tételére vonatkozó utalást, vagy lehetőséget. Lehetetlen ellenvetés az is, hogy az igazán jó tanár nevelően tud hatni tanítványaira még a legkisebb közös többs megkeresésénél is, mert ilyen felfogás szerint igazán jó tanár részére írott tantervek inkább csak akadályul szolgálnak s az a tanterv, amelyik ideális tanárok számára készül, apriori rossznak mondható. És hát a mai középiskola nem eléggé bizonyította, hogy nem lehet a nevelést csak úgy mellékesen, accidentaliter az egyes tantárgyak keretében elintézni? Intézményesen, útmutatászerűen kell a nevelésnek a tanítás mellett teret biztosítani, mert nélkül maradunk továbbra is, amik voltunk: dogmatikus iskola, adathalmazok és formulák iktatóhivatala, mely a hamis, mert nem az igazságon, hanem nevéken és rangokon alapuló tekintélytiszteletre nevel, ahonnan az önálló gondolkodásra, tankönyvek frázisaitól mentes értékelésre, egyéni kezdeményezésre, erkölcsi felelősségre való nevelés szinte teljesen ki van zárva.

Másik nagy hiba, hogy az új tanterv alapján lehetetlen valamilyen egységes világnézet vázlatos kereteit belerajzolni a tanulók lelkébe. Ez pedig az erkölcsi jellem kialakításával, a kötelességre és a felelősségre való nevelés mellett a középiskola elsőrendű fontosságú feladata. Mert az iskolából kikerülő fiatal embernek föltétlenül szüksége van egy egységes, tudományosan megalapozott vallás-erkölcsi világnépre, melybe saját magát fizikailag és szellemileg beilleszthesse, s melynek keretei között az életben szerzett tapasztalatait megrázkódtatás nélkül elrendezhesse. Éppen az anyagi és erkölcsi világnépek a nem ismerése teszi az európai, különösen a magyar u. n. művelt középosztályt tapogatózó, bizonytalan, labilis lelki tulajdonságokkal beteggé. Megtaláljuk-e az új tantervben azt a törekvést, hogy legalább diszpozíciókat teremtessen az ifjúság lelkében a mai kor tengernyi életbevágó eszméáramlatának a megértésére, megemésztésére és helyes értékelésére? Nem! Sőt az e törekvése is, mely burkoltan a konzervativizmus istápolását célozza, teljesen hiábavaló, mert az életbe kikerült ifjú az iskola és az élet tanításainak ellenmondásait mérlegelve, nem az életet fogja elégtelenre osztályozni még az iskola által nyújtott legértékesebb ismeretek iránt is bizalmatlanná válik. Bizony, az új tanterv alapján leérettségizett tanuló is idegenül fog szemben állani saját körével s egyáltalán nincs okunk csudálkozni elő nem készített fiatalságunk szertelenségén, kilengésén, tévelygésén és gyakori botlásain. A világ gazdasági és kereskedelmi életének hatalmas szervezetsége, az

emberiséget mozgató szellemi áramlatok átalakulása, fejlődése, a modern technika átalakító, formáló hatása a mai civilizációra, a szép kifejezési módjának változásai korok és fajok szerint írásban, épületben, szoborban és képen, a társadalmi élet mindennapos jelenségei és törvényszerűségei és egész sereg más kérdés ezután is rejtelem marad a leérettsgízett fiatal ember előtt s sajnos, a napi élet küzdelmeivel való elfoglaltság miatt rejtelem marad élete végéig. Pedig ezek a kérdések vannak olyan fontosak, mint Eratosthenes és Strabó térképei!

Nagy Miklós,

(Folytatjuk.)

református gimn. tanár.

Különfelek

B. e. Mácsai Sándor kollégiumi ének- és zenetanár emlékére a debreceni főgimnázium nagyszabású ünnepélyt rendezett f. hó 7-én délután 5 órakor. Az ifjúsági énekkar és zenekar szép számain kívül közreműködött Rácz Jenő 8. o. és Czákó Zoltán 6. o. hangulatos zongoraszólóval. Versényi Tibor 5. o. és Besse Miklós 8. o. érzésteljes szavallatokkal (az utóbbi Oláh Gábor alkalmi ódájának interpretálásával) és S. Szabó József főgimn. igazgató hatalmas emlékbeszéddei működött közre. Az emlékbeszédet és az alkalmi ódát lapunk mai számában közöljük.

A sárospataki testvérkollégiumnál Kazinczy Gábor debreceni kúriai bíró elszegényedett nemesi ifjak számára tett 2 millió koronás alapítványát 1925 április 1-én esedékes egy vagon rozssal egészítette ki. Követésre méltó szép példa.

A kántus ez év folyamán két ünnepélyt tartott nov. 22-én vajdai Nagy Lajos és felesége Dobozi Erzsébet s dec. 6-án Jámbor Ferenc kegyes alapító emlékére. Fájó érzések fogták el a jelenlevőket, hogy nem látták ott az öreg praesest Mácsai Sándort, akiről nov. 21-én kegyeletesen emlékezett meg dr. Kun Béla felügyelő tanár. Mindkét ünnepély jól sikerült. A kántus szépen énekelt Szigethy Gyula 3. th. praeses vezetésével, Berey Barnabás 2. th., Sipos Károly 1. th., Hegedűs Kálmán 3. th. és Solymosi József 2. th. ügyesen szavallt, Boda Ferenc énekszólója, Szigethy Gyula zongorajátéka igen kedves volt.

Szilassy Aladár

a debreceni tudományegyetem theol. díszdoktora. v. b. t. t., zsinati tag, a Budapesti Keresztény Ifjúsági Egyesület megalapítója és elnöke stb. 78 éves korában, december 5-én me tért Urához. Temetése órási részvét mellett 7-én délután 3 órakor volt. Élete bizonyágtétel volt.

Lelkészmeghívás. A hódmezővásárhelyi gyülekezet b. e. Szeremley Sámuel lelkipásztor

örökébe Harsányi Pál gyomai lelkész, békésbányai esperes hívta meg. Legyen áldott az Isten, aki a közjóra meghiblette a lelkeket!

A tíz éve hadbavonult theologusok emléktáblájára adakozás végett felkértek egyházkerületünk gyülekezetei. Az e célra szánt összegek közül azonban eddig nagyon kevés folyt be. — Tisztelettel kérjük a lelkipásztor urakat, akiknek ma már kollegái a hadbavonultak, kegyeskedjenek ezt a gyűjtést szorgalmazni és az összeget Huszár András tábori lelkészhez (Debrecen, Eötvös-utca 53. sz.) beküldeni. A rendezőség.

Utriusque iuris doctor kántor. Dr. Horváth József államtudományi doktort, szegedi református igazgató-tanítót és kántort nov. 14-én avatták jogi doktorrá a M. kir. Ferenc József Tudományegyetemen. Ő az egyetlen tanító, aki utriusque iuris doktor. Igazán gyönyörű példája a vasakaratra, hogy valaki 39 éves korában 7 tagú családdal, nagy elfoglaltság mellett megtudja szerezni a legnagyobb képesítést. Gratulálunk.

Harangavatás volt Bakonszegen november 16-án. Nagy szívvel várta az egész gyülekezet új, 524 kgr.-os harangját s mikor megérkezett, tele volt örömmel. Koszorút-koszorúra halmoztak a nők. Földszített fogatokon mentek eléje a berettyóújfalui állomásra — 15-én. A templomot teljesen megtöltő gyülekezet előtt F. Varga Lajos esperes tartotta a figyelmet lekötő gyönyörű felavató beszédet. Azután volt örömlakoma két iskola termében, ahol a fiatalság táncoló kedvének is bőven nyílt alkalom.

Halottaink. Szabó Bertalan hejőpapi lelkipásztor 61 éves korában, november 22-én, Csiró János abaujvári és pánvoki lelkész, egyházmegyei tanácsbíró november 24-én, Fulliquet György genfi dogmatikai professzor 61 éves korában, november 20-án elhunyt. Legyen áldott emlékezetök!

Új harang Nagyecsedén. Csonka Szatmár vármegye legnagyobb harangja október 31-ikén érkezett meg Nagyecsedre, amikor felvirágozva, éneklés kíséretében szállított be a torony elébe, november 9-én pedig több ezernyi tömeg jelenlétében felhúzatott a magas toronyba. Hívogató szavára megtelt zsúfolásig a nagy méretű templom, melynek bejárója s belseje zöld fenyő ágakkal díszített fel. A harang felhúzás előtt Berey József helybeli lelkész tartott beszédet, bent a templomban előimádságot és prédikációt mondott Tukacs Lajos esperes, utóimádságot Kincses István tanácsbíró, keresztelt Király István tanácsbíró. Jelen volt 10 lelkész palástosan. Istentisztelet után 90 terítékes közebed a község háza tanácstermében, majd este az állami iskolában műsoros estély, helybeli és vidéki szereplőkkel. Nagyecsed község intelligenciája, vallásfelekezeti különbség nélkül, vállvetve, ipar-

kodott, hogy az ünnepély feledhetetlen legyen, ami sikerült is. Hálás köszönet mindnyájoknak. Az új harang tiszta súlya 961 kgr., hangja E., öntetési költség 115 millió papír korona. Öntötte az Ecclesia.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
3375—1924. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes úr!

A m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter úr 140,000—1924. IV. sz. alatt kelt rendelete alapján további eljárás kérésével közlöm a következőket:

A gyermekvédelem újjászervezésének egyik legfontosabb kérdése az állami gyermekmenhelyeken elhelyezett sokezer főnyi gyermekseg megmentése, nemcsak fizikai, hanem erkölcsi tekintetben is. A 15,000. és 98,000—1923. sz. alatt kiadott rendeletek lehetővé tették, hogy az állami gyermekmenhelyre utalt gyermekeknek mintegy háromnegyed része saját hozzátartozóihoz helyeztessék ki. Ezen rendeletek értelmében a menhelyi gyermekeket elsősorban saját szüleikhez, vérszerinti hozzátartozóikhoz, másodsorban intézetekben (zárdák, internátusok, árvaházak), hamadsorban pedig olyan megbízható nevelőszülőkhöz helyezik ki, akiknél a gyermek anyagi és vallás erkölcsi nevelése biztosítva van. Felkérem azért összes református intézményeinket (árvaházak), hogy amennyiben tehetik, 15 éven aluli állami gyermekmenhelybe utalt gyermekeket nevelésre vállaljanak. Az intézetben elhelyezett, gyermekek után havi 10 aranykorona (170,000 papír korona) tartásdíjon felül könyvek, orvosszerek és orvosi kezelés biztosítatnak. A nem intézetben gondozott menhelyi gyermekek után ezidőszert megállapított tartásdíj a természetben adott teljes ruházaton, könyveken és orvosi kezelésen kívül a következő: 2 éven alul gyermekeknél havi 2 aranykorona és napi 1 liter tejnek, havi 1 kg. cukornak, $\frac{1}{2}$ kg. szappannak, $\frac{1}{2}$ liter petrolumnak hozzávetőleges ára, 2—7 éves korig havi 4 aranykorona, 7—12 éves korig havi 3 aranykorona, 12—15 éves korig havi 2 aranykorona.

Felkérem Nagytiszteletet, méltóztassék odahatni, hogy egyházmegyéje lelkipásztorai úgy társadalmi, mint hivatali működési körükben hívják fel a hívek figyelmét a fentiekre és hogy a kihelyezendő gyermekek eltartására mindenkép alkalmas és vállalkozó családok és nevelőszülők kijelölésében legyenek segítségére a közigazgatási hatóságoknak. Természetesen a gyermeket csak olyan vallású nevelőszülőkhöz fogják kihelyezni, akikkel egy felekezethez tartozik.

Kérem az összes lelkesztstevéket, hogy az

egyházközségükbe kihelyezett menhelyi gyermekek sorsát kísérik figyelemmel, s ha meg nem felelő elhelyezésről nyernek tudomást, arról tegeyenek hozzám jelentést.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1924 december 3.

Révész,
püspök-h.

3434—1924. sz.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Ur!

További eljárás kérésével tudatom, hogy amennyiben a változott viszonyok indokoltá teszi bárhol a lelkészi kongrua újabb megállapítását, úgy azt a lelkészi jövedelem kiegészítéséről alkotott 1898. évi XIV. törvénycikk s ennek végrehajtása tárgyában kiadott 1898. évi 4433. V. K. M. elnöki rendelet figyelembe vételével, indokolt kérvényben bármely érdeket lelkész kérheti.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 109,876—1924. sz. alatt kelt intézvényében kijelentette, hogy kellő megokolás esetén nem zárkozik el attól, hogy az eddig utalványozott segély egyik-másik helyen történt beszüntetésevei felszabadult összeget, másutt folyósítsa.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1924 december 8.

Révész,
püspök-h.

Adósegélyek kimutatása.

A november 25-én kelt, az egyházkerületi pénztárhoz december 5 ik napján juttatott adósegély-kimutatás szerint az adósegélyek a következő tételekben vannak utalványozva, u. m.: *Alsószabolcsahajduvidéki egyházmegye*: Balmazújváros (magyar) 309.800 K. Balmazújváros (német) 240.800 K. Hajduszoboszló 985.800 K. Nádudvar 517.800 K. Nyíracsad 63.600 K. Nyírábrány 82.800 K. Nyírmártonfalva 277.400 K. Polgár 38.800 K. Püspöklaány 1.102.400 K. Sáp 223.200 K. Tetétlen 106.000 K. Tiszadob 276.000 K. Tiszaesége 560.800 K. Tiszadada 7400 K. Tiszaeszlar 212.400 K. Tiszanagyfalu 43.400 K. Vámospécs 155.800 K. *Békésbányai egyházmegye*: Békés 545.600 K. Békésesaba 160.200 K. Békés-sámsón 111.400 K. Békésszentandrás 161.000 K. Csongrád 32.200 K. Doboz 227.800 K. Földvár 114.200 K. Füzesgyarmat 270.800 K. Gádoros 120.200 K. Gyoma 543.800 K. Gyula 302.400 K. Gyulavári 152.800 K. Kégyháza 11.800 K. Magyardombegyháza 41.800 K. Nagymajlát 165.000 K. Orosháza 124.600 K. Püspöktele 16.000 K. Szarvas 343.600 K. Szeged 253.000 K. Szentés 1.091.400 K. Vésztő 681.200 K. *Beregi egyházmegye*: Barabás 366.200 K. Beregdaróc 233.600 K. Beregsurány 128.000 K. Csaroda 234.600 K. Fejéres 58.400 K. Gelénes 275.600 K. Gergelyi 59.800 K. Gulács 114.400 K. Hete 92.200 Jánd 180.400 K. Márokpapi 138.000 K. Mátyus 119.600 K. Nagylónya 198.400 K. Tákos 165.800 K. Tiszaadony 145.000 K. Tiszakerecseny

248,400 K. Tizaszalka 149,600 K. Tiszavid
 47,600 K. Tivadar 87,000 K. Ugornya 89,000 K.
 Vámosatya 275,600 K. Vasárosnamény 232,200 K.
Biharérmelléki egyházmegye: Álmosd 210,200 K.
 Bagamér 216,000 K. Berettyószentmárton 122,200 K.
 Biharkeresztes 142,000 K. Bojt 63,000 K. Csökmő
 353,800 K. Darvas 58,400 K. Furta 96,800 K.
 Kokad 192,800 K. Nagykereki 173,000 K. Ujléta
 124,000 K. Vancsod 79,600 K. *Debreczeni egyház-
 megye:* Alsójózsa 70,200 K. Berettyóújfalú 231,200 K.
 Biharnagybajom 353,800 K. Bihartorda 103,000 K.
 Dancshaza 63,400 K. Felsőjózsa 154,400 K. Hajdu-
 sámszon 454,400 K. Henczida 71,800 K. Hosszú-
 pályi 76,000 K. Konyár 15,400 K. Martinka 39,000 K.
 Mikepércs 82,400 K. Nagyrábé 95,800 K. Pocsaj
 12,000 K. Sár-étudvari 203,600 K. Szerep 212,600 K.
 V-rtes 144,000 K. *Felsőszabolcsi egyházmegye:*
 Ajak 49,400 K. Anacs 163,200 K. Benk 38,200 K.
 Berkesz 145,000 K. Besztterecz 62,800 K. Deme-
 eser 87,400 K. Dombrád 81,000 K. Döge 310,600 K.
 Eperjeske 140,800 K. Fenyéslitke 125,000 K.
 Gemze 103,600 K. Gyulaháza 170,200 K. Gyüre
 80,400 K. Kékese 184,600 K. Kisvarsány 125,400 K.
 Kisváda 42,400 K. Komoró 76,400 K. Kopócs-
 apáti 63,000 K. Laskod 98,800 K. Lövépetri
 110,400 K. Mándok 73,000 K. Mezőladány 63,800 K.
 Nagyharsány 161,200 K. Nyirkarász 113,200 K.
 Nyírlövő 64,600 K. Nyirmada 100,200 K. Nyirtas
 132,000 K. Pap 35,000 K. Petneháza 51,800 K.
 Rétközberencs 115,600 K. Révaranyos 95,000 K.
 Szabolcsbáka 160,600 korona. Szabolcsveresmart
 76,600 K. Székely 110,600 K. Tizsakanyár 119,800 K.
 Tizsamogyorós 208,400 korona. Tizsaszentmárton
 180,400 K. T-nyospálea 110,400 K. Tuzsér
 58,800 K. Ujkenéz 97,600 K. Záhony 114,800 K.
Hevesnagykunsági egyházmegye: Abad 77,400 K.
 Bucatelep 95,800 K. Dévaványa 514,000 K. Ken-
 deres 56,200 K. Mezőtur 696,200 K. Tizsabura
 41,800 K. Tiszafüred 99,000 K. Tiszaiagar 100,400 K.
 Tizsarovf 343,000 K. Tizsasas 12,400 K. Tizsaszalók
 166,200 K. Tizsaszentimre 61,400 K. Tizsaszöllős
 204,600 K. Tizsaug 67,400 K. Törökszentmiklós
 275,400 K. *Középszabolcsi egyházmegye:* Apagy
 91,000 K. Balkány 50,200 K. Balsa 62,200 K.
 Besenyőd 91,400 K. Enesencs 151,400 K. Geszte-
 réd 28,800 K. Kállósemjén 41,000 K. Kemecse
 90,600 K. Kisléta 38,400 K. Kótaj 77,000 K.
 Lorántháza 143,200 K. Nagykálló 56,000 K. Nyir-
 bátor 465,000 K. Nyirbogát 68,200 K. Nyiregyháza
 235,800 K. Nyirgelse 77,000 K. Nyirgyulaj 163,800 K.
 Nyirirony 86,800 K. Nyirjako 116,800 K. Nyir-
 kércs 82,800 K. Nyirmihálydi 59,200 K. Nyirtét
 110,400 K. Nyirtura 134,200 K. Ófehértó 160,600 K.
 Oros 72,800 K. Ór 223,800 K. Pircse 123,000 K.
 Ramocsaháza 74,800 K. Rohod 108,000 K. Sényő
 33,600 K. Szabolcs 6800 K. Szakoly 77,200 K.
 Téglás 169,400 K. Tizsarád 43,400 K. Ujfehértó
 46,800 K. Vaja 217,600 K. Vencsellő 79,200 K.
Nagykárolyi egyházmegye: Fábianháza 151,000 K.
 Gebe 133,200 K. Hodász 99,800 K. Ilk 78,800 K.
 Jármi 175,400 K. Kántorjánosi 150,200 K. Máté-
 szalka 159,000 K. Mérk 166,000 K. Nagydobos

157,000 K. Nyirmeggyes 195,600 K. Nyirparasznya
 45,000 K. Ocsva 239,600 K. Ocsvaapáti 165,400 K.
 Opályi 99,600 K. Papos 56,200 K. Szamosszeg
 110,800 K. Vitka 20,200 K. *Nagyszalontai egyház-
 megye:* Berekböszörmény 101,400 K. Biharugra
 112,000 K. Körösnagyharsány 56,600 K. Körösszeg-
 apati 112,000 K. Kötegyán 116,200 K. Mezősas
 213,200 K. Sarkadkeresztúr 18,000 K. *Szatmári
 egyházmegye:* Botpalád 177,800 korona. Csaholcz
 131,000 K. Császló 84,800 K. Csenger 160,400 K.
 Csengersima 83,000 K. Csengerujalu 50,800 K.
 Czégénydnyád 91,600 K. Darnó 55,000 K. Fehér-
 gyarmat 153,200 K. Fülesd 120,200 K. Fülöp
 123,600 K. Fülöpdaróc 123,600 K. Gacsály
 135,600 K. Garbolcz 107,200 K. Geberjén 106,000 K.
 Györtelek 171,000 K. Gyügye 164,800 K. Hérmán-
 szeg 142,600 K. Jánk 85,400 korona. Kérsemjén
 32,400 K. Kishodos 93,600 K. Kisnamény 92,000 K.
 Kispalád 169,800 K. Kisszekeres 72,000 K. Kocsord
 228,400 K. Komódtótfalu 103,200 korona. Kölcse
 113,200 K. Kömörő 164,600 K. Magosliget 109,00 K.
 Majtis 89,800 K. Mánd 83,800 korona. Mehtelek
 172,400 K. Milota 173,400 K. Nabrád 83,000 K.
 Magyar 139,200 K. Nagyéc 96,000 K. Nagyhodos
 113,600 K. Nagyszekeres 147,200 K. Nemesborzova
 76,600 K. Panyola 122,600 K. Penyige 99,800 K.
 Porcsalma 14,000 K. Rápol 115,400 K. Sonkád
 167,400 K. Szamosangyalos 164,200 K. Szamos-
 becs 79,800 K. Szamoskér 82,400 K. Szamosályi
 81,800 K. Szamostatárfalva 83,400 K. Szamosuj-
 lak 141,600 K. Szatmárcseke 267,200 K. Szatmár-
 ököritő 215,200 K. Tizsabecs 110,000 K. Tizsa-
 csécs 138,200 K. Tizsakóród 183,400 K. Tizsata-
 berek 154,800 K. Tunyog 77,600 K. Turi-tvándi
 155,000 K. Turriese 118,200 K. Tyukod 288,600 K.
 Uszka 75,000 K. Vámosoroszi 261,400 K. Ura
 70,000 K. Zsarolyán 156,200 korona.

Tisztelettel kérem az itt felsorolt egyházakat,
 hogy az alábbi nyugta-minta szerint az adóse-
 gélyről az adóalap-végrehajtó bizottságtól feltétle-
 nül megkövetelt nyugtát pontosan kiállítani s *köz-
 vetlenül* az egyházkerületi pénztárhoz sürgősen be-
 küldeni méltóztassanak. A nyugták értékét az egy-
 házmegyei pénztárnok urak fogják kiosztani, de
 — mint jeleztük — a nyugták közvetlenül *ide*
 küldendők. A nyugta szövege a következő:

Nyugtatvány

.....
 koronáról, azaz szóval is.....
 koronáról, amennyit az adóalap vég-
 rehajtó-bizottságának 3447—1924. sz. a. kelt utal-
 ványozása értelmében adósegély címén a.....
 egyház részére a tiszántúli református
 egyházkerületi pénztár utján az 1924. évre felvettünk.
 Kelt.....

református lelkész.

ref. egyházi gondnok.

Az adósegély szétosztása felettle *sürgős* lévén,
 nagyon kérem, hogy a nyugta beküldésével teljes-
 séggel ne méltóztassanak késedelmeskedni.

Debreczen, 1924 december 7.

Kiváló tisztelettel

Rózsa Sándor,
 egyházkerületi pénztárnok.

Pályázat.

Az alsó-józsai református egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett tanítónői állásra.

I. Javadalom: 1. Kézpénz egy évre 36 aranykorona, havonként előre fizetve az egyház pénztárából. 2. 1 öl kemény tűzifa beszállítva, felvágva. 3. Államsegély. 4. Természetbeli lakás. II. Kötelesség: Köteles a presbitérium által reábizott osztályokat a tiszántúli református egyházkerületi tanterv szerint tanítani. Állás 1925 január 1-én foglaldó el. Pályázati határidő 1924 december 21. Felsőjózsa. 1924 december 8.

Karla Ödön,
református tanítónő.

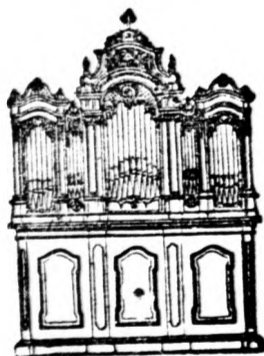
Megjelent a Keresztyén Család Képes Naptára

Református naptár. — Tartalma igen bő, változatos, értékes. 32 kép díszíti. — Címlapját **Marton Lajos** festőművész rajzolta. — A szép, nagy naptár ára 15.000 kor. — Terjesztőknek 10 példányon felül 25%, 50 példányon felül 30%, 100 példányon felül 33 $\frac{1}{3}$ % kedvezmény. Megrendelhető:

A Keresztyén Család kiadóhivatalánál
Tahitótfalu, Pestmegye. 3—5

FITTLER SANDOR

orgon-, orgonasíp- és harmónium készítő vállalata
PESTERZSÉBET, Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú modern gépezetes és légnymású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben.

Hadicélokra elrekvirált és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szállítás.

Vallalja régi orgonák légnymású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakzerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűtató berendezések készítése.

Szívó és nyomó rendszerű harmóniumok készítése, javítása és hangolása. — Minden munkaért jótallast vállalok. — Felvilágosítással, tervszellettel és költségvetéssel készséggel szolgálok. — Munkám szakzerű végzetését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

ALAPÍTÁSI ÉVI 1910-BEN

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdai vállalata

Debrecen sz. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ”

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala, zenemű-,
papír- és írószerkereskedése

Debrecen, Ferenc József-út 26.

1924 november hóra a zsolttár árak a következők:

4° quartalak, nagybetűs zsolttár

papírkötésben	K	110,000
félvászon kötésben	K	115,500
egészvászon kötésben	K	140,800

8° oktáv alakú zsolttár

papírkötésben	K	57,200
félvászon kötésben	K	62,700
egészvászon kötésben	K	72,600

16° iskolai kiadású zsolttár

papírkötésben	K	41,800
félvászon kötésben	K	46,200
egészvászon kötésben	K	58,300

32° legkisebb zsolttár

papírkötésben	K	30,800
félvászon kötésben	K	36,300
egészvászon kötésben	K	40,700

Ezen árakból egyes példányoknál 10% egyféléből 50 példány rendelésnél 25% engedményt adunk.

Megjegyezni kívánjuk, hogy ezen árak csak novemberben vannak érvényben és az esetben, ha az Országos Pénzügyi Tanács a földadó lerovására újabb és magasabb bázis árat állapít meg, úgy az itt közölt árak is emelkedni fognak.

Most jelent meg! Új halottaskönyv!

Tisztelettel közöljük, hogy kiadásunkban a Zsinat által kötelező használatra elrendelt

Temetési énekek

a magyar reformátusok használata ára a Zsinat által megállapított szövegekkel és dalokkal megjelent és ezáltal a régi halottaskönyv a használatból kivonatott. Az új temetési énekek ára kemény papírkötésben 6000 kor. Félvászonkötésben 8000 kor. Továbbá a

Temetési énekek

a magyar hívek, énekvezérek, iskolák és dalos-egyesületek használatára, a Zsinat által megállapított szövegekkel, vegyeskarra (orgona, harmonium, zongora) és férfikarra.

Ára kemény papírkötésben 12,000 korona, félvászonkötésben 14,000 korona. Iskoláknak és az igen tisztelt Tanító uraknak 10% engedmény.

Azok a könyvek,

amelyek nem egyházkerületi kiadványok, szintén kaphatók, úgy hogy minden iskolát tejesen el tudunk látni könyv- és írószerrel!